Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. gruodžio 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra žemės ūkio politika – Reglamentas (ES) Nr. 1307/2013 – Pagal paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės – Bazinės išmokos sistema – 24 straipsnio 2 dalies pirmasis sakinys – Sąvoka „ūkininko turimas reikalavimus atitinkantis hektaras“ – Trečiojo asmens atliekamas neteisėtas atitinkamo ploto naudojimas – 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktis – Prašymas leisti pasinaudoti teisėmis į išmokas už įveisto miško plotą – Sąvoka „plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas“ – Bendrosios išmokos sistema arba vienkartinės išmokos už plotus sistema“

Byloje C-216/19

dėl *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija) 2019 m. vasario 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. kovo 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

WQ

prieš

Land Berlin

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen (pranešėjas), teisėjai C. Toader ir M. Safjan,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. birželio 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– WQ, atstovaujančio sau pačiam,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir D. Klebs,

– Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta, J. Ruiz Sánchez ir A. Rubio González,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos C. Mosser,

– Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, J. Langer ir J. M. Hoogveld,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos B. Hofstötter ir A. Sauka,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013, p. 608 ir klaidų ištaisymas OL L 130, 2016, p. 23), išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant WQ ir *Land Berlin* (Berlyno federalinė žemė, Vokietija) ginčą dėl taisyklių, taikomų pateikus dvi paraiškas paskirstyti teises į išmokas už tą patį plotą, atitinkantį pagal bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) numatytas paramos sistemas skiriamos žemės ūkio paramos reikalavimus, ir dėl sąvokai „reikalavimus atitinkantis hektaras“ taikomų taisyklių, siekiant paskirstyti teises į išmokas už įveisto miško plotą.

Teisinis pagrindas

Reglamentas (EB) Nr. 1257/1999

3 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/1999 dėl Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) paramos kaimo plėtrai (OL L 160, 1999, p. 80; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 391) 31 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje buvo nustatyta:

„Parama skiriama žemės ūkio paskirties žemei apželdinti mišku, jei yra atsižvelgiama į vietos sąlygas ir tai nedaro žalos aplinkai.“

Reglamentas (EB) Nr. 1782/2003

4 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269), iš dalies pakeisto 2008 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 479/2008 (OL L 148, 2008, p. 1), 2 straipsnio a punkte buvo nustatyta:

„Šiame reglamente vartojami tokie apibrėžiami:

„ūkininkas“ – tai fizinis ar juridinis asmuo arba fizinių ar juridinių asmenų grupė, nepriklausomai nuo tos grupės ar jos narių juridinio statuso, suteikiamo pagal nacionalinę teisę, kurių valda yra [Europos] Bendrijos teritorijoje, kaip nurodyta [EB 299] straipsnyje, ir kurie užsiima žemės ūkio veikla.“

5 Šio reglamento II antraštinėje dalyje „Bendrosios nuostatos“ įtvirtintame 22 straipsnyje „Paraiškos pagalbai gauti“ buvo numatyta:

„1. Ūkininkas kasmet pateikia paraišką dėl tiesioginių išmokų, kurioms taikoma integruota sistema, atitinkamais atvejais nurodydamas:

– visus valdos žemės ūkio paskirties sklypus,

<…>

– teisių į išmokas skaičių ir sumą,

– kitą šiame reglamente ar atitinkamos valstybės narės numatytą informaciją.

2. Valstybė narė gali nuspręsti, kad pagalbos paraiškoje turi būti nurodyti tik tie duomenys, kurie skiriasi nuo ankstesnių metų pagalbos paraiškoje pateiktų duomenų. Valstybė narė išplatina iš anksto atspausdintas formas, parengtas atsižvelgiant į ankstesniais metais nustatytus plotus, ir pateikia kartografinę medžiagą, kurioje nurodoma tokių plotų vieta, o tam tikrais atvejais – alyvmedžių išsidėstymas.

<…>“

6 Minėto reglamento 23 straipsnio „Reikalavimų atitikimo sąlygų tikrinimas“ 1 ir 2 dalyse buvo numatyta:

„1. Valstybės narės atlieka administracinius paraiškų pagalbai gauti patikrinimus, įskaitant reikalavimus atitinkančių plotų ir atitinkamų teisių į išmokas tikrinimą.

2. Administraciniai patikrinimai papildomi patikrinimų vietoje, kuriais siekiama patikrinti pagalbos skyrimo reikalavimų atitikimą, sistema. <…>“

7 To paties reglamento 25 straipsnio „Kompleksinio paramos susiejimo kontrolė“ 1 dalyje buvo nustatyta:

„Valstybės narės atlieka patikrinimus vietoje, siekdamos patikrinti, ar ūkininkas laikosi 1 skyriuje minimų įsipareigojimų.“

8 Reglamento Nr. 1782/2003 III antraštinės dalies 1 skyriuje esančio 33 straipsnio „[Paramos skyrimo] reikalavimų atitikimas“ 1 dalyje buvo numatyta:

„Ūkininkai gali naudotis bendrosios išmokos schema, jei:

a) jiems buvo skirta išmoka pagal bent vieną VI priede nurodytų paramos schemų 38 straipsnyje nurodytu referenciniu laikotarpiu, <…>

b) jie faktinio ar numanomo paveldėjimo keliu gavo valdą ar jos dalį iš ūkininko, kuris atitinka a punkte nurodytus reikalavimus; arba

c) jie gavo teisę į išmoką iš nacionalinio rezervo arba ji jiems buvo perleista.“

9 Šio reglamento 34 straipsnio „Paraiška“ 3 dalyje buvo nurodyta:

„Išskyrus *force majeure* atvejus ir išimtines aplinkybes, kaip apibrėžta 40 straipsnio 4 dalyje, 33 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose paminėtiems ūkininkams ir tiems ūkininkams, kurie gauna teises į išmokas iš nacionalinio rezervo, neskiriamos teisės į išmokas, jei jie nesikreipia dėl bendrosios išmokos schemos iki pirmųjų bendrosios išmokos schemos taikymo metų gegužės 15 d.

<…>“

10 Šio reglamento 44 straipsnyje „Naudojimasis teisėmis į išmokas“ buvo nustatyta:

„1. Teisė į išmoką, susieta su reikalavimus atitinkančiu hektaru, suteikia teisę gauti ja nustatyto dydžio išmoką.

2. Reikalavimus atitinkantis hektaras – valdos žemės ūkio paskirties žemė, išskyrus miškus ar ne žemės ūkio veiklai naudojamus plotus.

3. Ūkininkas deklaruoja sklypus, atitinkančius reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su teise į išmokas. Išskyrus *force majeure* ar išimtines aplinkybes, ūkininkas turi naudotis šiais sklypais valstybės narės nustatytą datą, kuri yra ne vėlesnė kaip data, kurią ta valstybė narė nustatė pagalbos paraiškoms pakeisti.

<…>“

11 To paties reglamento 54 straipsnyje „Naudojimasis teisėmis į išmokas už atidėtą žemę“ buvo numatyta:

„1. Teisė į išmoką už atidėtą žemę, susieta su išmokos už atidėtą žemę skyrimo reikalavimus atitinkančiu hektaru, suteikia teisę gauti ja nustatyto dydžio išmoką.

2. Nukrypstant nuo 44 straipsnio 2 dalies, „išmokos už atidėtą žemę skyrimo reikalavimus atitinkantis hektaras“ – tai valdos žemės ūkio paskirties žemė, kurioje yra ariamoji žemė, išskyrus pagalbos už plotą paraiškų už 2003 m. teikimui skirtą dieną daugiametėmis kultūromis apsėtus plotus, miškus, ne žemės ūkio veiklai naudojamus plotus ar daugiametes ganyklas. <…>

Vis dėlto, pagal paraišką, pateiktą po 1995 m. birželio 28 d., atidėtais gali būti laikomi šie plotai:

<…>

– pagal Reglamento [Nr. 1257/1999] 31 straipsnį mišku apželdinti plotai.

<…>“

Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013

12 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1200/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013, p. 549), 58 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Siekdamos užtikrinti, kad būtų laikomasi Sąjungos paramos sistemas reglamentuojančių teisės aktų, valstybės narės nustato veiksmingas valdymo ir kontrolės sistemas, kuriomis siekiama sumažinti finansinės žalos [Europos] Sąjungai pavojų.“

13 Šio reglamento 59 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybių narių pagal 58 straipsnio 2 dalį nustatytose sistemose numatomas, jei nenumatyta kitaip, sistemingos visų paramos paraiškų ir mokėjimo prašymų administracinės patikros. Tos sistemos papildomos patikromis vietoje.“

14 Minėto reglamento 63 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei nustatoma, kad paramos gavėjas neatitinka atitikties kriterijų, nevykdo įsipareigojimų ar kitų pareigų, susijusių su žemės ūkio sektorių teisės aktuose numatytomis pagalbos arba paramos skyrimo sąlygomis, nemokama arba atšaukiama visa parama arba jos dalis ir, atitinkamais atvejais, neskiriamos arba atšaukiamos atitinkamos teisės į išmokas, nurodytos Reglamento [Nr. 1307/2013] 21 straipsnyje.“

Reglamentas Nr. 1307/2013

15 Reglamento Nr. 1307/2013 2 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„[V]ienas iš pagrindinių BŽŪP reformos tikslų ir vienas iš pagrindinių reikalavimų yra administracinės naštos sumažinimas. Į tai reikėtų rimtai atsižvelgti formuluojant atitinkamas tiesioginės paramos sistemos nuostatas.“

16 Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio „Pirmasis teisių į išmokas paskirstymas“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Teisės į išmokas skiriamos ūkininkams, kurie turi teisę gauti tiesiogines išmokas pagal šio reglamento 9 straipsnį, jei:

a) paraišką dėl teisių į išmokas pagal bazinės išmokos sistemą skyrimo jie pateikia ne vėliau kaip konkrečią 2015 metų galutinę dieną, skirtą paraiškų pateikimui, kuri turi būti nustatyta pagal Reglamento [Nr. 1306/2013] 78 straipsnio pirmos pastraipos b punktą, išskyrus *force majeure* atvejus arba išimtines aplinkybes; ir

<…>

2. Išskyrus *force majeure* atvejus arba išimtines aplinkybes, vienam ūkininkui 2015 m. skiriamų teisių į išmokas skaičius lygus reikalavimus atitinkančių hektarų, kuriuos ūkininkas deklaruoja savo paraiškoje gauti pagalbą pagal Reglamento [Nr. 1306/2013] 72 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a punktą už 2015 m. ir kuriuos jis turi valstybės narės nustatytą dieną, [skaičiui]. Ta diena turi būti ne vėlesnė kaip toje valstybėje narėje nustatyta diena, iki kurios gali būti keičiama tokia paraiška gauti pagalbą.“

17 Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio „Pasinaudojimas teisėmis į išmokas“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Parama pagal bazinės išmokos sistemą teikiama ūkininkams, kai jie, pateikdami deklaraciją pagal 33 straipsnio 1 dalį, paprašo leisti pasinaudoti teise į išmoką už reikalavimus atitinkantį hektarą toje valstybėje narėje, kurioje ji jiems skiriama. Paprašius leisti pasinaudoti teisėmis į išmokas, įgyjama teisė kasmet gauti jose nustatytas sumas <…>

2. Šioje antraštinėje dalyje „reikalavimus atitinkantis hektaras“ – tai:

<…>

b) bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas Reglamento [Nr. 1782/2003] III ir IVa antraštinėse dalyse, ir:

<…>

ii) kuriame tam tikro ūkininko atitinkamo įsipareigojimo galiojimo laikotarpiu yra įveisiamas miškas pagal Reglamento [Nr. 1257/1999] 31 straipsnį <…>“

Deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 639/2014

18 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 639/2014, kuriuo papildomas Reglamentas Nr. 1307/2013 ir iš dalies keičiamas to reglamento X priedas (OL L 181, 2014, p. 1), 16 konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„[V]adovaujantis <…> Teisingumo Teismo praktika [suformuota 2010 m. spalio 14 d. Sprendime *Landkreis Bad Dürkheim* (C-61/09, EU:C:2010:606, 50 ir paskesni punktai], teisės į išmokas turėtų būti skiriamos asmeniui, kuris turi sprendimų priėmimo įgaliojimus, gauna naudos ir prisiima finansinę riziką, susijusią su žemėje, už kurią prašoma skirti tokių teisių, vykdoma žemės ūkio veikla. Derėtų paaiškinti, kad šio principo visų pirma laikomasi, kai tą patį reikalavimus atitinkantį hektarą į teisių į išmokas paraišką įtraukia daugiau nei vienas ūkininkas.“

19 Šio deleguotojo reglamento 15 straipsnio „Reikalavimus atitinkančių hektarų nustatymas, taikant Reglamento [Nr. 1307/2013] 24 straipsnio 2 dalį ir 39 straipsnio 2 dalį“ 2 dalyje numatyta:

„Jeigu reikalavimus atitinkančius hektarus, nurodytus 1 dalyje, į teisių į išmokas paraišką įtraukia du ar daugiau pareiškėjų, sprendimas, kam skirti teisę į išmokas, priimamas remiantis tuo, kas turi įgaliojimus priimti sprendimus, susijusius su tame plote vykdoma žemės ūkio veikla ir kas iš tos veiklos gauna naudos ir prisiima su ja susijusią finansinę riziką.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

20 2006 m. *Amt für Landwirtschaft und Forsten* (Žemės ūkio ir miškų tarnyba, Vokietija) skyrė WQ tiesiogines išmokas pagal Reglamento Nr. 1782/2003 III antraštinę dalį. Tačiau teisių į išmokas pasinaudojimo tikslais tarnyba neatsižvelgė į suinteresuotojo asmens įveisto miško plotus, laikomus atidėtos žemės plotais.

21 Vėliau pagal Reglamentą Nr. 1782/2003 pateiktose paraiškose, visų pirma pateiktoje paraiškoje už 2008 m., WQ nebedeklaravo šių įveisto miško plotų, nes administracija 2007 m. jam nurodė, kad įveisto miško plotai neatitinka atitinkamos paramos skyrimo reikalavimų.

22 2014 m. gegužės 6 d. WQ įsigijo du Greningene (Vokietija) esančius sklypus. Pirkimo-pardavimo sutartyje buvo nurodyta, kad šie sklypai nėra išnuomoti. 2014 m. gruodžio 19 d. nekilnojamojo turto registre WQ buvo įregistruotas kaip minėtų sklypų savininkas.

23 2015 m. gegužės 8 d. WQ pateikė paramos paraišką už 2015 m. Ši paraiška apėmė, be kita ko, Greningene esančius sklypus ir Bernau (Vokietija) kadastro zonos ribose esančio sklypo dalį. Prie šių sklypų naudojimo būdo WQ nurodė „atidėta ariamoji žemė“.

24 Dėl Greningene esančių sklypų 2015 m. liepos 10 d. buvo konstatuota, kad aptariamą žemę naudojo trečiasis asmuo. Jis taip pat pateikė paramos paraišką už 2015 m., tačiau ji buvo atmesta. Sprendimas atmesti nebuvo užginčytas. Kalbant apie Bernau kadastro zonoje esantį žemės sklypą, dėl kurio dalies trečiasis asmuo taip pat pateikė paramos paraišką, pažymėtina, kad su šia dalimi susijusios teisės į išmokas buvo paskirtos šiam trečiajam asmeniui.

25 2015 m. gruodžio 17 d. *Landesamt für Ländliche Entwicklung, Landwirtschaft und Flurneuordnung* (Federalinės žemės kaimo plėtros, žemės ūkio ir žemių konsolidacijos tarnyba, Vokietija) sprendimu *Land Berlin* paskyrė WQ teises į išmokas už 2015 m. pagal Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnyje nustatytą bazinės išmokos sistemą. Tačiau ji atsisakė paskirti tokias teises į išmokas už Greningeno ir Bernau kadastro zonos ribose esančius sklypus, dėl kurių paraiškos buvo pateiktos du kartus ir kuriuos naudojo tretieji asmenys, ir už įveisto miško plotus, laikomus atidėtos žemės plotais.

26 WQ apskundė šį sprendimą ir paprašė skirti papildomų teisių į išmokas. Jo teigimu, jam nepagrįstai nebuvo suteikta teisė į išmoką už Greningene ir Bernau esančius sklypus ir jam priklausančius įveisto miško plotus.

27 2016 m. rugsėjo 15 d. Žemės ūkio, žemės ūkio ir konsolidavimo tarnybos sprendimu *Land Berlin* atmetė WQ administracinį skundą, motyvuodama tuo, kad jis nepagrįstas, ir pripažino, jog, kiek tai susiję su Greningene ir Bernau esančiais sklypais, atitinkamus žemės ūkio plotus naudojo trečiasis asmuo, kuris taip pat pateikė paraišką dėl teisių į išmokas paskirstymo. O tai nereiškė, kad WQ šiuos sklypus faktiškai „turi“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalį. Kad šiuos žemės sklypus „jis tur[ėtų]“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, reikėjo, kad WQ juos faktiškai naudotų. Dėl įveisto miško plotų *Land Berlin* konstatavo, kad suinteresuotasis asmuo nebuvo pateikęs paraiškos už 2008 m, kaip reikalaujama pagal teisės normas.

28 2016 m. spalio 11 d. dėl šio sprendimo WQ pateikė skundą *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas). Skunde jis nurodė, kad Greningene ir Bernau esančius žemės ūkio paskirties sklypus tretieji asmenys naudojo neteisėtai, vadinasi, šiuos sklypus jis „tur[ėjo]“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalį. Dėl įveisto miško plotų jis nurodė, kad pagal Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktį tik reikalaujama, kad plotai atitiktų paramos skyrimo reikalavimus, o paraiškos pateikimas ir paramos gavimas praeityje neturi reikšmės šiuo klausimu.

29 *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) mano, kad, pirma, remiantis, be kita ko, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalimi, nuosavybė negali būti atimta vien dėl to, kad trečiasis asmuo be jokio teisinio pagrindo reiškia teises į ją. Visų pirma jam kyla abejonių, ar gali būti laikoma, jog savininkas neturi žemės ūkio paskirties žemės, jeigu ją naudoja trečiasis asmuo, neturėdamas tam leidimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad kitokia situacija galėtų būti su galiojančia naudojimosi teise, kurią trečiasis asmuo teigia turintis.

30 Antra, minėtas teismas teigia, kad plotas gali būti laikomas paramos skyrimo reikalavimus atitinkančiu plotu pagal Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punktą, tik jei laiku pateikiama Reglamente Nr. 1782/2003 numatyta paraiška. Jam kyla klausimas, ar pakanka, kaip teigia pareiškėjas, kad 2007 m., nepaisant bet kokios paraiškos pateikimo, plotas buvo laikomas reikalavimus atitinkančiu plotu.

31 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar „reikalavimus atitinkančio hektaro“ savininkas šį hektarą turi, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį, jei trečiasis asmuo neturi teisės, būtent savininko suteiktos teisės, naudotis atitinkama žeme, o gal šį „reikalavimus atitinkantį hektarą“ turi trečiasis asmuo arba niekas jo neturi, kai naudojimo teisės neturintis trečiasis asmuo faktiškai jį naudoja žemės ūkio tikslais?

2. Ar Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto formuluotė „bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas Reglamento [Nr. 1782/2003] III ir IVa antraštinėse dalyse“, turi būti aiškinama taip, kad plotas 2008 m. turėjo atitikti Reglamento [Nr. 1782/2003] III ir IVa antraštinėse dalyse nustatytas sąlygas, susijusias su teisės į išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą suteikimu?

3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto formuluotė „bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas Reglamento [Nr. 1782/2003] III ir IVa antraštinėse dalyse“, turi būti aiškinama taip, kad, norint

pagal Reglamento [Nr. 1257/1999] 31 straipsnį įveisto miško plotą laikyti reikalavimus atitinkančiu hektaru, kaip tai suprantama pagal Reglamento [Nr. 1307/2013] 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktį, turi būti pasinaudota teise į išmoką už atidėtą žemę arba kita teise į išmoką už šį plotą, kaip tai suprantama pagal Reglamento [Nr. 1782/2003] 44 straipsnio 1 dalį arba 54 straipsnio 1 dalį?

4. Jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto formuluotė „bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas Reglamento [Nr. 1782/2003] III ir IVa antraštinėse dalyse“, turi būti aiškinama taip, kad, norint pagal Reglamento [Nr. 1257/1999] 31 straipsnį įveisto miško plotą laikyti reikalavimus atitinkančiu hektaru, kaip tai suprantama pagal Reglamento [Nr. 1307/2013] 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktį, ūkininkas 2008 m. turi būti pateikęs paraišką pagal Reglamento Nr. 1782/2003 22 straipsnio 1 dalį arba 34 straipsnio 1 dalį ir atitikti kitas III arba IVa antraštinėje dalyje nustatytas sąlygas tiesioginei išmokai gauti?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

32 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tuo atveju, kai paramos paraišką pateikia ir žemės ūkio paskirties žemės savininkas, ir trečiasis asmuo, kuris šią žemę faktiškai naudoja žemės ūkio tikslais, neturėdamas šios žemės naudojimo teisės, pagal Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį su šia žeme susietus reikalavimus atitinkančius hektarus „turi“ bet kuris iš šių pareiškėjų arba neturi nė vienas.

33 Šiuo klausimu Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje nustatyta, kad, išskyrus *force majeure* ar išskirtinių aplinkybių atvejus, vienam ūkininkui 2015 m. skiriamų teisių į išmokas skaičius lygus reikalavimus atitinkančių hektarų, kuriuos ūkininkas deklaruoja savo paramos paraiškoje už 2015 m. ir kuriuos jis turi valstybės narės nustatytą dieną, skaičiui.

34 Konstatavus, kad žodžių junginys „jis turi“ šioje nuostatoje neapibrėžtas, reikia pažymėti, kad nei Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnyje, nei jokioje kitoje Sąjungos teisės akto nuostatoje nereikalaujama, kad grindžiant paraišką dėl teisių į išmokas paskirstymo būtų pateiktas nuosavybės dokumentas ar naudojimo teisės įrodymas tam, kad būtų patvirtinta, jog pareiškėjas turi reikalavimus atitinkančius hektarus, kurie yra deklaruojami.

35 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad valstybės narės turi diskreciją dėl patvirtinamųjų dokumentų ir įrodymų, kurių jos gali reikalauti paramos pareiškėjo, kiek tai susiję su jo paraiškoje nurodytais plotais. Vis dėlto valstybėms narėms naudojantis savo diskrecija dėl įrodymų, kuriuos reikia pateikti grindžiant paramos paraišką, visų pirma kalbant apie galimybę įpareigoti pareiškėją pateikti galiojantį dokumentą, pagrindžiantį jo teisę naudoti paraiškoje nurodytus plotus, jos turi paisyti atitinkamais Sąjungos teisės aktais siekiamų tikslų ir bendrųjų Sąjungos teisės principų, pirmiausia – proporcingumo principo (2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 82 ir 86 punktai).

36 Taigi valstybės narės turi teisę preziumuoti, kad reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su paraiška dėl teisių į išmokas paskirstymo, „turi“ šią paraišką pateikęs ūkininkas, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

37 Toks požiūris atitinka vieną iš pagrindinių BŽŪP reformos, įgyvendintos Reglamentu Nr. 1307/2013, reikalavimų, kuris nurodytas šio reglamento 2 konstatuojamojoje dalyje ir kuriuo siekiama sumažinti administracinę naštą.

38 Vis dėlto, kaip savo pastabose pažymėjo Nyderlandų vyriausybė, valstybių narių diskrecija, kiek tai susiję su įrodymais, kuriuos reikia pateikti grindžiant paraišką dėl teisių į išmokas paskirstymo, kompensuojama tuo, kad pagal Reglamento Nr. 1306/2013 58 straipsnio 2 dalį, siejamą su šio reglamento 59 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės, siekdamos užkirsti kelią nepagrįstoms paraiškoms, nustato sistemingos visų paramos paraiškų ir mokėjimo prašymų administracinės patikros mechanizmą. Be to, šio reglamento 63 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, jeigu suteikiant paramą sumos išmokamos nepagrįstai, tokia nepagrįstai išmokėtos paramos suma turi būti susigrąžinta.

39 Taigi, nors valstybės narės turi teisę preziumuoti, kad reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su paraiška dėl teisių į išmokas paskirstymo, turi paraišką pateikęs ūkininkas, jos privalo sistemingai tikrinti paraiškas dėl teisių į išmokas paskirstymo ir atitinkamus mokėjimo prašymus, kad būtų užkirstas kelias pažeidimams, o prireikus – pažeidimai ištaisyti, ir kad būtų susigrąžintos nepagrįstai išmokėtos sumos.

40 Tuo atveju, kai pateikiamos dvi ar daugiau paraiškų dėl konkuruojančių teisių į išmokas paskirstymo (taip ir buvo pagrindinėje byloje), vis dėlto kyla abejonių dėl prezumpcijos, kad reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su paraiška dėl teisių į išmokas paskirstymo, turi paraišką pateikęs ūkininkas.

41 Tokiu atveju valstybių narių kompetentingos institucijos privalo patikrinti, kuris iš dviejų pareiškėjų turi reikalavimus atitinkančius hektarus.

42 Iš tiesų Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, jeigu reikalavimus atitinkančius hektarus į paraišką dėl teisių į išmokas paskirstymo įtraukia daugiau nei vienas pareiškėjas, sprendimas, kam skirti teisę į išmokas, priimamas remiantis tuo, kas turi įgaliojimus priimti sprendimus, susijusius su tame plote vykdoma žemės ūkio veikla, ir kas iš tos veiklos gauna naudos ir prisiima su ja susijusią finansinę riziką.

43 Vis dėlto reikia pažymėti, kad tokie kriterijai, kaip nurodytieji Deleguotojo reglamento 16 konstatuojamojoje dalyje, kyla iš 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim* (C-61/09, EU:C:2010:606) 50 ir paskesnių punktų. Tas sprendimas buvo priimtas atsižvelgus į faktinę situaciją, kuriai buvo būdinga tai, kad skirtingi asmenys, galėję teigti turintys atitinkamus skirtingus žemės sklypus, buvo susieti teisiniais santykiais ir ryšiais.

44 Vis dėlto iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pirmasis pateiktas klausimas grindžiamas kitokia situacija nei ta, dėl kurios buvo priimtas 2010 m. spalio 14 d. Sprendimas *Landkreis Bad Dürkheim* (C-61/09, EU:C:2010:606). Šiuo atveju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, tretieji asmenys nenurodė jokio teisinio pagrindo, taikomo atitinkamiems žemės ūkio paskirties plotams. Taigi tokiomis aplinkybėmis nereikia taikyti Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 15 straipsnio 2 dalyje nustatytų kriterijų.

45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalies pirmas sakinys aiškintinas taip, kad tuo atveju, kai paramos paraišką pateikia ir žemės ūkio paskirties žemės savininkas, ir trečiasis asmuo, kuris šią žemę faktiškai naudoja žemės ūkio tikslais, neturėdamas teisinio pagrindo, pagal šią reglamento nuostatą su šia žeme susietus reikalavimus atitinkančius hektarus „turi“ tik šios žemės savininkas.

Dėl antrojo–ketvirtojo klausimų

46 Antruoju–ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia iš esmės išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto formuluotė „bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas Reglamento [Nr. 1782/2003] III ir IVa antraštinėse dalyse“, reiškia tik tai, kad atitinkamas įveisto miško plotas turi formaliai atitikti Reglamento Nr. 1782/2003 III ir IVa antraštinėse dalyse nustatytas sąlygas, arba kad taip pat turėjo būti pasinaudota teise į išmoką už atidėtą žemę arba kita teise į išmoką už šį plotą, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 1 dalį ar 54 straipsnio 1 dalį, arba kad 2008 m. turėjo būti pateikta paraiška pagal Reglamento Nr. 1782/2003 22 straipsnio 1 dalį ir tais metais turėjo būti įvykdytos III arba IVa antraštinėje dalyje nustatytos kitos sąlygos tiesioginei išmokai gauti.

47 Pirmiausia reikia priminti, kad antrasis–ketvirtasis klausimai susiję su pagal Reglamento Nr. 1307/2013 24 straipsnio 2 dalį pateikta paraiška dėl pirmojo teisių į išmokas už įveisto miško plotą paskirstymo. Šioje nuostatoje numatyta, kad ūkininkui 2015 m. skiriamų teisių į išmokas skaičius lygus reikalavimus atitinkančių hektarų, kuriuos ūkininkas deklaruoja paramos už 2015 m. paraiškoje, skaičiui.

48 Reikalavimus atitinkančio hektaro sąvoka apibrėžta, be kita ko, Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktyje, kuriame numatyta, kad bet kuris pagal Sąjungos teisę arba pagal nacionalinę sistemą įveisto miško plotas, už kurį turima teisė į 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, vis dar atitinka reikalavimus, jei lieka galioti įsipareigojimas įveisti mišką.

49 Šiuo aspektu reikia kelti klausimą, ar šioje nuostatoje esantis žodžių junginys „turima teisė gauti 2008 m. išmokas“ turi būti aiškinamas kaip reiškiantis „buvo suteikta teisė gauti“ tokias išmokas arba „atsirado teisė į“ tokias išmokas.

50 Atsižvelgiant į tai, kad minėtos nuostatos įvairių kalbinių versijų lyginamoji analizė neleidžia išspręsti šio aiškinimo klausimo, reikia remtis nuostatomis, galiojusiomis tuo momentu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, visų pirma Reglamentu Nr. 1782/2003, pagal kurį tuo metu buvo įgyvendinama bendrosios išmokos sistema ir vienkartinės išmokos už plotus sistema.

51 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 33 straipsnį tik šio reglamento 2 straipsnyje apibrėžti ūkininkai galėjo naudotis bendrosios išmokos sistema.

52 Be to, pagal Reglamento Nr. 1782/2003 34 straipsnio 3 dalį, siejamą su jo 57 straipsniu, šio reglamento 33 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyti ūkininkai turėjo pateikti paraišką dalyvauti bendrosios išmokos sistemoje ne vėliau nei iki pirmųjų šios sistemos taikymo metų gegužės 15 d., nes priešingu atveju jiems nebūtų suteikta nei teisė į išmokas, nei teisė į išmokas už atidėtą žemę.

53 Taigi teisės į išmokas arba teisės į išmokas už atidėtą žemę paskirstymas pagal bendrosios išmokos sistemą arba Reglamentu Nr. 1782/2003 nustatytą vienkartinės išmokos už plotus sistemą priklausė nuo ūkininko statusą turinčio asmens paraiškos dalyvauti vienoje iš šių sistemų pateikimo. Todėl darytina išvada, kad vien žemės ūkio paskirties žemės buvimas, nesant ūkininko pateiktos paraiškos dalyvauti vienoje iš minėtų sistemų, savaime negali būti teisės į išmoką ar teisės į išmokas už atidėtą žemę pagrindas pagal vieną iš minėtų sistemų.

54 Galiausiai tai, kad buvo paskirstytos teisės į išmokas arba teisės į išmokas už su konkrečiu plotu susietą atidėtą žemę, nereiškia, kad už šį plotą buvo suteikta teisė gauti išmoką. Iš tiesų pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 1 dalį ir 54 straipsnio 1 dalį šiomis teisėmis į išmokas dar turėjo būti pasinaudota tam, kad galėtų būti suteikta teisė gauti teise į išmokas ar teise į išmokas už atidėtą žemę nustatyto dydžio išmoką.

55 Konkrečiau kalbant apie teises į išmokas už atidėtą žemę, susijusias su teisėmis į išmokas už įveisto miško plotus, dėl kurių Reglamento Nr. 1782/2003 53–56 straipsniuose numatytos tam tikros nukrypti leidžiančios taisyklės, reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 54 straipsnio 2 dalies antros pastraipos antrą įtrauką, pateikus paraišką po 1995 m. birželio 28 d., pagal Reglamento Nr. 1257/1999 31 straipsnį įveisto miško plotai buvo laikomi atidėtais.

56 Reikia pažymėti, kad nei Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnyje, nei jo 54 straipsnyje nebuvo paaiškinta teisės į išmoką ar teisės į išmoką už atidėtą žemę „naudojimosi“ sąvoka. Šių dviejų straipsnių 1 dalyje buvo numatyta tik tai, kad teisės į išmokas arba teisės į išmokas už atidėtą žemę, susietos su reikalavimus atitinkančiu hektaru, „suteikia teisę“, t. y. šiuo atveju atsiranda teisė gauti ja (teise į išmokas) nustatyto dydžio išmoką.

57 Norint pasinaudoti teisėmis į išmokas arba teisėmis į išmokas už atidėtą žemę, susietomis su reikalavimus atitinkančiu hektaru, pagal Reglamento Nr. 1782/2003 44 straipsnio 3 dalį, siejamą su šio reglamento 57 straipsniu, reikėjo deklaruoti žemės sklypus, nurodant reikalavimus atitinkančius hektarus, susietus su teise į išmoką ar teise į išmoką už atidėtą žemę. Ši deklaracija turėjo būti pateikta kartu su pagal šio reglamento 22 straipsnį pateikiama paraiška dėl tiesioginių išmokų.

58 Be to, kad informacija turėjo būti pateikta kartu su paramos paraiška, Reglamento Nr. 1782/2003 22 straipsnio 1 dalyje dar buvo nustatyta, jog ūkininkas kiekvienais metais turi pateikti paraišką dėl tiesioginių išmokų. Pagal šio reglamento 23 straipsnį dėl šios paraiškos turi būti atliekamas administracinis reikalavimų atitikties patikrinimas, o tam tikrais atvejais – patikrinimas vietoje, kaip nurodyta šio reglamento 25 straipsnyje.

59 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad Teisingumo Teismas pabrėžė kasmetinio mokėjimo prašymo pateikimo svarbą, visų pirma siekiant veiksmingai patikrinti, ar įvykdytos paramos skyrimo sąlygos (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 7 d. Sprendimo *Pusts*, C-454/11, EU:C:2013:64, 33 punktą).

60 Taigi tam, kad būtų galima manyti, jog už plotą, kuriame įveistas miškas ar jis neįveistas, „turima [buvo suteikta] teisė į 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą“, būtina, kad pagal Reglamento Nr. 1782/2003 22 straipsnį 2008 m. už šį plotą būtų pateikta paraiška dėl tiesioginių išmokų, o tai reiškia, jog yra naudojamasi šio reglamento 44 ir 54 straipsniuose nurodytomis teisėmis į išmokas ir teisėmis į išmokas už atidėtą žemę. Dėl šios paraiškos pagal minėto reglamento 23 straipsnį turi būti atliktas administracinis reikalavimų atitikties patikrinimas, o prireikus – to paties reglamento 25 straipsnyje nurodytas patikrinimas vietoje.

61 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį–ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktis, konkrečiai jo formuluotė „bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas Reglamento Nr. 1782/2003 III ir IVa antraštinėse dalyse“, turi būti aiškinama taip, kad pagal minėtą nuostatą paprašius leisti pasinaudoti teisėmis į išmokas už atidėtą žemę, susijusią su įveisto miško plotu, atitinkamas plotas 2008 m. turi būti įtrauktas į Reglamento Nr. 1782/2003 22 straipsnyje nustatytą paramos paraišką, dėl kurios pagal šio reglamento 23 straipsnį turi būti atliktas administracinis reikalavimų atitikties patikrinimas, o prireikus – to paties reglamento 25 straipsnyje nurodytas patikrinimas vietoje. Be to, turi būti įvykdytos visos kitos to paties reglamento III ir IVa antraštinėse dalyse nustatytos sąlygos tiesioginei išmokai gauti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009, 24 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai paramos paraišką pateikia ir žemės ūkio paskirties žemės savininkas, ir trečiasis asmuo, kuris šią žemę faktiškai naudoja žemės ūkio tikslais, neturėdamas teisinio pagrindo, su šia žeme susietus reikalavimus atitinkančius hektarus pagal šią reglamento nuostatą „turi“ tik šios žemės savininkas.**

2. **Reglamento Nr. 1307/2013 32 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktis, konkrečiai jo formuluotė „bet kuris plotas, už kurį turima teisė gauti 2008 m. išmokas pagal bendrosios išmokos sistemą arba vienkartinės išmokos už plotus sistemą, atitinkamai nustatytas [2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001, iš dalies pakeisto 2008 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 479/2008], III ir IVa antraštinėse dalyse“, turi būti aiškinama taip, kad pagal minėtą nuostatą paprašius leisti pasinaudoti teisėmis į išmokas už atidėtą žemę, susijusią su įveisto miško plotu, atitinkamas plotas 2008 m. turi būti įtrauktas į Reglamento Nr. 1782/2003, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 479/2008, 22 straipsnyje nustatytą paramos paraišką, dėl kurios pagal šio reglamento 23 straipsnį turi būti atliktas administracinis reikalavimų atitikties patikrinimas, o prireikus – to paties reglamento 25 straipsnyje nurodytas patikrinimas vietoje. Be to, turi būti įvykdytos visos kitos to paties reglamento III ir IVa antraštinėse dalyse nustatytos sąlygos tiesioginei išmokai gauti.**

Parašai.